

Droogmaking

Door de vorming van molenpolders en het op grote schaal voorkomen van turfwinning werd de waterstaatkundige situatie een stuk complexer. De polders kregen een apart bestuur dat evenals de besturen van de ambachten onder toezicht van dijkgraaf en hoogheemraden kwam te staan. Dit toezicht kreeg vorm in het jaarlijks controleren van de rekeningen.

Ook het hoogheemraadschap zelf onderging de nodige veranderingen. In de middeleeuwen bestond het bestuur hoofdzakelijk uit de landadel. Aan het eind van de 16de eeuw kwam hier verandering in. De invloed van de steden nam toe, handel en nijverheid groeiden sterk. Rotterdam breidde de stad uit aan de rivierkant (buitendijks) met havencomplexen. Hierdoor kwam Schielands Hoge Zeedijk midden in de stad te liggen. Meer greep op het platteland was een van de voorwaarden van een bloeiende stedelijke economie. In 1572 zag Rotterdam zijn kans schoon zich van enkele plaatsen te verzekeren in het bestuur van Schieland. Enkele hoogheemraden waren namelijk meegetrokken met het wegtrekkende Spaanse leger. In 1576 kocht de stad zelfs het baljuw- en dijkgraafschap van Schieland. Vanaf nu werd de toon gezet door de stedelijke elite. In de 17de eeuw vertaalde zich dit naar een toenemende drang tot representatie. In 1646 werd het nieuwe gemeenlandshuis in gebruik genomen, het Schielandshuis. Het was een stadspaleisje, wat Schieland een stuk meer allure gaf. Ook op het gebied van cartografie manifesteerde Schieland zich. In 1611 werd de eerste overzichtskaart van het gebied vervaardigd door Floris Balthasars. In 1653 maakte Jan Jansz. Stampioen op basis van nieuwe metingen een compleet nieuwe en heel nauwkeurige kaart.

De eerste droogmakerij

In de 17de eeuw werden ook de eerste veenplassen drooggemaakt. De door het slagturven ontstane plassen waren waardeloos, tenzij ze zouden worden drooggelegd en herschapen in vruchtbaar land. In de eerste helft van de 17de eeuw werden verschillende droogmakingsinitiatieven ontplooid in Noord-Holland. Meren als de Beemster, Schermer en Purmer werden vruchtbare polders. Gaandeweg kwam ook in Zuid-Holland aandacht voor het droogmaken van plassen. Investeerders die in Noord-Holland bij de droogmakingen betrokken waren, participeerden ook in Zuid-Hollandse droogmakerijen.

De eerste droogmakerij in Schieland was de Wilde Veenen onder Moerkapelle. Deze droogmakerij werd voltooid in 1660 en was al aangetekend op de kaart van Stampioen in 1653. Een eerder droogmakingsproject was niet succesvol. Al in 1633 probeerde men het IJsselmeer, een meertje dat midden in de Wollefoffenpolder lag, droog te

de capaciteit van de boezem te vergroten. Een grote stenen watermolen met twee schepraders, de Kostverlorenmolen, moest het opnemen tegen 31 op de Rotte uitmalende poldermolens. Toen deze tweede boezem in de loop van de 18de eeuw nog niet voldoende bleek, besloot het bestuur van Schieland tot de aanleg van de Hoge Boezem. Het plan bestond uit de aanleg van twee evenwijdig aan elkaar lopende kanalen. In de eerste plaats de Lage Boezem, een kanaal van 1700 meter lang en 25 meter breed. Hiermee werd de capaciteit van de Rotte bij het uitwateringspunt vergroot. Vervolgens werd de Hoge Boezem gegraven, een kanaal van 2250 meter lang dat verbonden werd met de kolk bij de Kostverlorenmolen. Op de kade tussen beide boezems kwamen acht grote molens te staan die het water van de Lage in de Hoge Boezem maalden. In de Hoge Boezem kon het water worden opgemalen tot een meter boven Rottepeil. Hierdoor bleef het peil van de Rotte dusdanig laag dat de poldermolens konden blijven uitwateren.

De 19de eeuw

Ook in de 19de eeuw ging het droogmaken onverdroten voort. De twee grootste droogmakingsprojecten in deze eeuw waren de Zuidplas en de Kleine Plas. Dit leidde tot twee nieuwe grote polders: de Zuidplaspolder en de polder Prins Alexander. Opmerkelijk is dat deze droogmakerijen bekostigd werden door de Staat.

